Eduskunnan lakivaliokunnan kuulemistilaisuus 3.10.2019
Kirjallinen asiantuntijalausunto, Annette Gothóni, Suomen World Vision

Kiitos mahdollisuudesta osallistua tähän kuulemistilaisuuteen. Suomen World Vision on tehnyt tyttöjen sukuelinten silpomisen vastaista työtä jo yli 20 vuotta. Kenian ja Somalian erillishankkeiden lisäksi olemme tehneet tiedotus- ja vaikuttamistyötä Suomessa. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on eräiden yhteisöjen suojelema, tukema ja jopa edellyttämä normi. Tämä naista alistava ja vakavasti yksilön oikeutta ruumiilliseen koskemattomuuteen loukkaava käytöntö on todellisuutta myös Suomessa. Silpominen ei kuitenkaan rajoitu vain itse silpomiseen, joka voi aiheuttaa pysyvää henkistä ja fyysistä kärsimystä sekä lukuisia terveyshaittoja. Kyseessä on laajempi ilmiö rinnakkaisyhteiskunnissa, joissa uskonnon, perinteen tai kulttuurin perusteella oikeutetaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja lain rikkomista tavalla, joka asettaa näiden yhteisöjen tytöt eriarvoiseen asemaan.

THL:n mukaan Suomessa elää 10 000 sukuelinten silpomisen uhriksi joutunutta tyttöä ja naista, ja jopa yli 3 000 tytöllä Suomessa on riski joutua silvotuksi siitä huolimatta, että tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on räikeä ihmisoikeusloukkaus, johon valtiolla on velvollisuus puuttua. Suomen sitoutuminen kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet vaativat Suomea tarttumaan tähän ongelmaan ja lopettamaan silpomisen sen kaikissa muodoissa.

On yksiselitteistä, että tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on jo tänä päivänä rikoslailla rangaistava teko. Kyse on törkeästä pahoinpitelystä. Tästä huolimatta yhtään tapausta ei ole päätynyt Suomessa oikeuteen, toisin kuin muissa Pohjoismaissa, joissa erillislaki on voimassa. Näin ollen meidän on myönnettävä, ettei tämän hetkinen rikosoikeudellinen suoja toimi eikä valtion velvollisuus tämän asian suhteen ole täyttynyt.

Nyt käsiteltävänä oleva kansalakisaloite, jossa esitetään tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen erilliskriminalisointia, pyrkii vastaamaan tilanteeseen, joka meillä tällä hetkellä vallitsee. Keskusteluissa on nostettu esiin, ettei tämä erilliskriminalisointi juuri tuo rikoslakiin uutta suojaa. Toisaalta on myös todettu, että tällaiset erilliskriminalisoinnit ovat joissain tapauksissa paikallaan, sillä ne voivat korostaa teon erityistä paheksuttavuutta ja täsmentää sitä, mikä rikoslaissa on kiellettyä. Silpomisen kieltävä erillislaki vahvistaisi viestiä siitä, että käytäntöä ei Suomessa hyväksytä, ja se toimisi myös selkeänä työkaluna niille tahoille, jotka tekevät ehkäisevää työtä. Erillislaki toimisi myös ajurina asennemuutostyölle.

Yhteisöissä, joissa silpominen on tavanomaista, sitä ei rinnasteta väkivallantekoon tai pahoinpitelyyn. Päinvastoin, suvun vanhimmat pyrkivät vahvistamaan tytölle yhteenkuuluvuuden yhteisöön ja sitä kautta paremman tulevaisuuden. Ennakkotapausten puuttuessa viesti yhteisöjen sisällä on myös se, ettei silpomisesta tule tuomioita. Juuri tämä puoltaa erillislakialoitetta. Erilliskriminalisointi ilmaisee jyrkän, tuomitsevan kannan ja korostaa silpomisen paheksuttavuutta poistaen tällä hetkellä vallitsevan tulkintavaran. Tyttöjen silpomisen tulisi olla yksiselitteisesti Suomessa väärin. Erilliskriminalisointi antaisi myös viranomaisille enemmän tukea ja uskallusta puuttua tähän rikollisuuden muotoon, sillä valitettavan usein epäillyt tapaukset jäävät ilmoittamatta pelon ja vääristyneen kulttuurisensitiivisyyden vuoksi.

Ymmärrämme, ettei silpomista saada loppumaan yksinomaan tällä erilliskriminalisoinnilla. Rikoslain täsmentäminen on kuitenkin muissa maissa tukenut sitä, että viranomaiset ovat tarttuneet tapauksiin tehokkaammin. Silpomisen perinne ja sen uhka on erilliskriminalisoinnin lisäksi ymmärrettävä nykyistä paremmin muun muassa synnytyssairaaloissa, neuvoloissa,

kouluterveydenhuollossa, päiväkodeissa ja kouluissa. Näemmekin, että erillislaki toimisi tukena näille tahoille ja madaltaisi heidän kynnystään ottaa silpominen puheeksi.